

ВІДГУК

**офіційного опонента – головного наукового співробітника лабораторії
електронних навчальних ресурсів Інституту професійної освіти
Національної академії педагогічних наук України,
дійсного члена (академіка) Національної академії педагогічних наук
України, Заслуженого працівника освіти України,
лауреата Державної премії України в галузі науки і техніки,
доктора технічних наук, професора
Гуржія Андрія Миколайовича
на дисертаційну роботу
Довгополик Катерини Анатоліївни
«Підготовка майбутніх учителів трудового навчання та технологій до
використання SMART-комплексів у професійній діяльності», що
подається на здобуття наукового ступеня доктора філософії зі
спеціальності 011 «Освітні, педагогічні науки»**

Тема дисертації Довгополик К.А. актуальна і має важливе теоретичне та практичне значення, як для професійної педагогіки загалом, так і для підготовки майбутніх учителів трудового навчання та технологій до використання SMART-комплексів у своїй професійній діяльності. Сьогодні одним із ключових напрямків стратегічного технологічного розвитку держави є модернізація системи освіти в Україні, що передбачає впровадження міжнародних стандартів, участь у європейських ініціативах та активне застосування цифрових технологій. Запровадження «smart» технологій здатне трансформувати систему освіти в якісно новий рівень – SMART-освіти, що вимагає модернізації освітніх процесів та інструментів учителя. Цифрові інструменти стають необхідною складовою освіти, а використання SMART-

технологій визначає стратегію розвитку освіти в цифрову епоху. Впровадження цифрових технологій здатне забезпечити підготовку фахівців, готових до інновацій у освітніх програмах нового покоління. Використання SMART-технологій дозволить ефективно підготувати здобувачів вищої освіти до професійної діяльності в сучасному суспільстві, розвиваючи їх творчість, соціальну активність та конкурентоспроможність.

Попри низку наукових праць, присвячених проблемі підготовки майбутніх учителів трудового навчання та технологій до використання SMART-комплексів у професійній діяльності, на сьогоднішній день відсутня ефективна модель та педагогічні умови їх підготовки у закладах вищої освіти.

Наявна потреба суспільства у вчителях трудового навчання та технологій, здатних до активного застосування цифрових освітніх ресурсів. Низький потенціал використання SMART-комплексів у освітньому процесі, відсутність моделі підготовки майбутніх учителів трудового навчання та технологій до використання SMART-комплексів у закладах освіти, обумовлюють необхідність вдосконалення професійної підготовки майбутніх учителів трудового навчання та технологій до використання SMART-комплексів та педагогічних умов їх підготовки. З огляду на те, що в умовах воєнного стану в Україні поширеною формою здобуття освіти стала дистанційна, ключовим для вчителя трудового навчання та технологій стало використання цифрових технологій, а саме SMART-комплексів, тому актуальність поданої дисертації не викликає сумніву.

Мета та завдання дисертаційного дослідження сформульовані зрозуміло та послідовно. Об'єкт і предмет дисертаційного дослідження визначені у відповідності з нормативними документами Міністерства освіти та науки України та дозволяють всебічно проаналізувати сформульовану наукову проблему. Структура дисертації Довгополик К.А. логічно витікає з поставлених дослідницьких завдань, об'єкта і предмета дослідження.

Наукова новизна дослідження характеризується тим, що дисертація є одним із перших комплексних наукових досліджень щодо підготовки майбутніх учителів трудового навчання та технологій до використання SMART-комплексів у професійній діяльності.

Наукова новизна роботи виявляється в розробленні, теоретичному обґрунтуванні та експериментальній перевірці педагогічних умов: удосконалення змісту професійно-педагогічної підготовки майбутніх учителів трудового навчання та технологій до використання SMART-комплексів у професійній діяльності засобами авторського курсу «SMART-комплекс у професійній діяльності сучасного вчителя»; використання сучасного дидактичного інструментарію під час підготовки майбутніх учителів трудового навчання та технологій. Обґрунтованими є висновки автора про особливості практичної підготовки майбутніх вчителів до застосування цифрових технологій при розробленні SMART-комплексу для викладання курсу «Технології» на основі модельної програми Нової української школи.

Дисертанткою уперше обґрунтовано, розроблено та апробовано модель підготовки майбутніх учителів трудового навчання та технологій до використання SMART-комплексів у професійній діяльності, включаючи інформаційно-освітнє середовище, цільовий, теоретико-методологічний, змістово-методичний, оцінний та результативний блоки; удосконалено діагностичний інструментарій встановлення рівнів готовності майбутніх учителів трудового навчання та технологій до використання SMART-комплексів у професійній діяльності; конкретизовано зміст підготовки майбутніх учителів трудового навчання та технологій до використання SMART-комплексів у професійній діяльності (підрозділ 2.2; с.119-140).

Повне та всебічне обґрунтування наукових положень дослідження мають зроблені автором доробки: уточнено та розширено сутність конструктів «SMART-комплекс навчальної дисципліни», «цифровий освітній контент»,

«дидактичний інструментарій вчителя трудового навчання та технологій», «готовність майбутніх учителів трудового навчання та технологій до використання SMART-комплексів у професійній діяльності»; уточнено компонентно-структурний склад, а саме компоненти (професійно-мотиваційний, гностично-змістовий, операційно-діяльнісний, рефлексивно-особистісний) та критерії (мотиваційний, когнітивний, операційно-діяльнісний та рефлексивний) із відповідними показниками та схарактеризовано рівні (високий, достатній, середній та низький) готовності майбутніх учителів трудового навчання та технологій до використання SMART-комплексів у професійній діяльності. Обґрунтовано технологічне забезпечення підготовки майбутніх учителів трудового навчання та технологій до використання SMART-комплексів у професійній діяльності.

В дисертаційному дослідженні набули подальшого розвитку методологічні підходи (суб'єктний, системний, середовищний, компетентнісний, контекстний, технологічний, креативно-творчий) та принципи (загальнодидактичні – науковості, системності та послідовності, зв'язку теорії з практикою, наочності, свідомості і активності, доступності); специфічні – інтерактивності, професійної спрямованості, міждисциплінарності та взаємодії; створення та використання SMART-комплексів підготовки майбутніх учителів трудового навчання та технологій до використання SMART-комплексів у професійній діяльності (підрозділ 2.2; с.122-132).

Вагомим практичним результатом є розроблений дисертанткою авторський курс «SMART-комплекс у професійній діяльності сучасного вчителя», що дозволяє набути додаткових фахових компетентностей. Практична значущість дисертації Довгополик К.А. полягає в розробці та впровадженні в професійну підготовку майбутніх учителів трудового навчання і технологій в закладах вищої освіти: освітньо-професійної

програми «Середня освіта: трудове навчання та технології, інформатика» для здобувачів першого (бакалаврського) рівня вищої освіти, робочих програм освітніх компонентів «Технологічний практикум», «Інформаційно-комунікаційні технології за професійним спрямуванням», «Виробнича практика (педагогічна з трудового навчання та технологій)», «Програма атестаційного екзамену з методики трудового навчання та технологій»; діагностичного інструментарію для дослідження стану готовності майбутніх учителів трудового навчання і технологій щодо використання SMART-комплексів у професійній діяльності; моделі підготовки майбутніх учителів трудового навчання та технологій до використання SMART-комплексів у професійній діяльності в умовах інформаційно-освітнього середовища.

Результати дослідження впроваджено в освітній процес Ізмаїльського державного гуманітарного університету (довідка № 05-16/141 від 20.12.2023), Кременецької обласної гуманітарно-педагогічної академії імені Тараса Шевченка (довідка № 05-16/141 від 06.12.2023), Криворізького державного педагогічного університету (довідка № 08-558/3 від 27.12.2023), Уманського державного педагогічного університету імені Павла Тичини (довідка № 1663/01 від 10.11.2023).

Наукова новизна, теоретичні і практичні висновки є достовірними, що підтверджується у процесі наукового дослідження засобами різноманітних загальнометодологічних, загальнонаукових і спеціальних методів, статистичними даними експерименту, узгодженістю з відповідними положеннями законодавчих і нормативних документів. Основні положення дисертації апробовано на міжнародних науково-практичних конференціях і достатньо висвітлено в наукових публікаціях дисертантки. Висновки дисертації достатньо логічні, достовірні, науково обґрунтовані й відповідають поставленим завданням. Зміст, результати роботи, основні висновки та

наукові публікації відповідають і повністю відображають основні положення дисертації.

Загалом позитивно оцінюючи наукове і практичне значення отриманих дисертанткою результатів, слід виділити ряд зауважень до змісту дисертації, а також висловити окремі побажання:

1. У роботі дисертанткою недостатньо використано досвід іноземних вчених з проблеми фахової підготовки вчителів трудового навчання та технологій.

2. На нашу думку, дисертантці слід було б більше приділити увагу щодо впровадженню новітніх цифрових технологій, а саме технологій штучного інтелекту як одному з дидактичних інструментів майбутнього вчителя трудового навчання та технологій.

3. Робота значно виграла, якби авторка ґрунтовніше розкрила можливості подальшого підвищення кваліфікації при використанні SMART-комплексів у професійній діяльності вчителя трудового навчання та технологій, особливо у системі післядипломної освіти.

4. Як і будь-яке наукове дослідження, дисертаційна робота здобувачки не позбавлена ряду стильових (с. 25; с. 42; с. 53) та технічних (с. 36; с. 72; с. 106) огріхів.

Водночас, висловлені зауваження й побажання не зменшують науковий рівень дисертаційної роботи, яка є суттєвим внеском у підготовку майбутніх учителів трудового навчання та технологій до використання SMART-комплексів у професійній діяльності.

В дисертаційній роботі не виявлено порушень академічної доброчесності, що засвідчується довідкою про результати перевірки на наявність плагіату від 27.12.2023 р.

Викладене дозволяє зробити висновок: дисертація за темою дослідження «Підготовка майбутніх учителів трудового навчання та технологій до

використання SMART-комплексів у професійній діяльності» є завершеною науковою працею, відповідає спеціальності 011 «Освітні педагогічні науки» та вимогам наказу МОН України № 40 від 12.01.2017 р. «Про затвердження Вимог до оформлення дисертації» (зі змінами від 12.07.2019 р.) і «Порядку присудження ступеня доктора філософії та скасування рішення разової спеціалізованої вченої ради закладу вищої освіти, наукової установи про присудження ступеня доктора філософії» (Постанова Кабінету Міністрів України від 12 січня 2022 р. № 44), а її авторка – Довгополик Катерина Анатоліївна – заслуговує на присудження ступеня доктора філософії з галузі знань 01 Освіта/Педагогіка за спеціальністю 011 «Освітні педагогічні науки».

Офіційний опонент: головний науковий співробітник
лабораторії електронних навчальних ресурсів
Інституту професійної освіти Національної академії
педагогічних наук України, дійсний член (академік)
Національної академії педагогічних наук України,
Заслужений працівник освіти України, лауреат
Державної премії України в галузі науки і техніки,
доктор технічних наук, професор

Андрій ГУРЖІЙ

